POVJERENSTVO
ZA
FISKALNU POLITIKU

30. STAJALIŠTE POVJERENSTVA ZA FISKALNU POLITIKU

O NACRTU PRORAČUNSKOG PLANA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2025. GODINU,

NACIONALNOM SREDNJOROČNOM FISKALNO-STRUKTURNOM PLANU REPUBLIKE HRVATSKE ZA RAZDOBLJE 2025.-2028. I

PRIJEDLOGU DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE I FINANCIJSKIH PLANOVA IZVANPRORAČUNSKIH KORISNIKA ZA 2025. GODINU I PROJEKCIJA ZA 2026. I 2027. GODINU

Izdavač:

Povjerenstvo za fiskalnu politiku

Adresa:

Boškovićeva 23

10000 Zagreb

Telefon:

+385 1 6341 070

Službena Internet stranica:

www.pfp.hr

E-mail:

info@pfp.hr

30. Stajalište Povjerenstva za fiskalnu politiku objavljeno je 16. studenog 2024. godine

U okviru primjene Zakona o fiskalnoj odgovornosti (ZOF) (NN 111/18, NN 83/23) u Republici Hrvatskoj osnivano je stalno, neovisno i samostalno fiskalno tijelo - Povjerenstva za fiskalnu politiku koje ima obvezu obavljati poslove iz djelokruga i nadležnosti određenih navedenim Zakonom.

Povjerenstvo za fiskalnu politiku je neovisna i stručna institucija čija je temeljna zadaća nadzirati javne financije radi osiguranja njihove dugoročne održivosti i njihovog unaprjeđenja, pri čemu ima ulogu supervizora nad provođenjem fiskalne politike države u cijelosti. Povjerenstvo zagovara javnost i promiče kulturu fiskalne odgovornosti u provođenju fiskalne politike u Republici Hrvatskoj kroz neovisnu analizu fiskalne politike i poticanje stručnih rasprava o fiskalnoj politici.

SADRŽAJ

1 NACRT PRORAČUNSKOG PLANA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2025. GODINU 6

1.1 MAKROEKONOMSKI OKVIR 6

1.1.1 USPOREDBA MAKROEKONOMSKIH PROJEKCIJA MINISTARSTVA FINANCIJA S PROJEKCIJAMA RELEVANTNIH INSTITUCIJA 11

1.2 FISKALNI OKVIR 12

2 NACIONALNI SREDNJOROČNI FISKALNO-STRUKTURNI PLAN REPUBLIKE HRVATSKE ZA RAZDOBLJE 2025.-2028. 17

3 OCJENA PRIJEDLOGA DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE I FINANCIJSKIH PLANOVA IZVANPRORAČUNSKIH KORISNIKA ZA 2025. GODINU I PROJEKCIJA ZA 2026. I 2027. GODINU 22

3.1 FISKALNI RIZICI 25

4 ANALITIČKI PRILOG 29

4.1 Okvir 1. Revizije podataka BDP-a 29

4.2 Okvir 2. Osnovni scenarij 32

4.3 Analitički prilog 35

U 2025. godini predviđa se nastavak povoljne, ali usporavajuće dinamike kretanja gospodarskog rasta, u kontekstu pozitivnog jaza proizvodnje. Iako trenutno hrvatsku ekonomiju obilježavaju pozitivni pokazatelji, Povjerenstvo naglašava izazove vezane uz projicirane veličine. Iste je važno sagledati u okvirima vanjskih i unutarnjih rizika. To se u prvom redu odnosi na rizike uz (projicirani) realni rast BDP-a, s obzirom na ekonomske i geopolitičke trendove i okolnosti, promjene u globalnim vanjskotrgovinskim odnosima, potencijalno uvođenje protekcionističkih mjera, kao i mogućnost daljnjeg prigušenog rasta pojedinih važnih vanjskotrgovinskih partnera Hrvatske.

Ako hrvatsko gospodarstvo ne pronađe nove zamašnjake rasta, očekivane stope rasta mogle bi imati tendenciju znatnijeg usporavanja u dugoročnom razdoblju, što će imati utjecaj na fiskalne pokazatelje i dugoročnu održivost javnih financija. U cilju osiguranja održivosti i povećanja otpornosti hrvatske ekonomije poželjno je preusmjeriti fokus s potrošnje na privatne investicije i (industrijsku) proizvodnju.

Javne investicije potpomognute sredstvima iz EU fondova posljednjih su godina bile važan i snažan pokretač gospodarskog rasta, no kako se njihova dinamika bude smanjivala, hrvatska ekonomija može osjetiti smanjenje investicijske aktivnosti. Logičnu alternativu predstavlja upravo jačanje privatnog sektora i privatnih investicija.

Dodatno, Hrvatska se suočava s ozbiljnim rizicima u vidu demografskih izazova (starenje populacije i iseljavanje mladih, radno sposobnih građana) koji stvaraju pritisak na održivost mirovinskog sustava te smanjenje produktivnosti radne snage. Nedostatak kvalificirane radne snage već se trenutno uočava u većini sektora, što dodatno utječe na gospodarski rast. Starenje populacije i iseljavanje radne snage može značajno ograničiti produktivnost i povećati pritisak na zdravstveni i socijalni sustav.

S obzirom na trenutne globalne okolnosti te unutarnje i vanjske rizike, Povjerenstvo nastavak dosadašnje prakse konzervativnog planiranja (prihoda) proračuna ocjenjuje primjereno trenutnoj situaciji. Prema prijedlogu Državnog proračuna za 2025. godinu koji se temelji na Nacrtu proračunskog plana za 2025. godinu, očekivanja i prognoze za 2025. godinu ukazuju na povoljna, ali prigušena makroekonomska kretanja, te se u promatranom razdoblju 2025.-2027. godinu predviđa postupno smanjenje manjka opće države u odnosu na 2024. godinu. Interventne mjere, koje su u razdoblju 2020.-2024. iznosile preko osam milijardi EUR, od 2025. godine ne bi trebale negativno utjecati na saldo, s obzirom da se one postupno ukidaju.

Povjerenstvo ukazuje da će u slučaju ostvarenja predviđenih povoljnih makroekonomskih kretanja srednjoročna fiskalna održivost biti blago

poboljšana te se očekuje smanjivanje relativnog udjela javnog duga. Snažan oporavak gospodarske aktivnosti u razdoblju 2021.-2024. godine utjecao je na značajno smanjenje udjela javnog duga u BDP-u, što je doprinijelo fiskalnoj održivosti, čime su i fiskalni rizici smanjeni. Unatoč tome, nominalni javni dug raste te predstavlja izvor ranjivosti za hrvatsko gosopodarstvo.

U skladu s predviđenom fiskalnom prilagodbom strukturni primarni manjak opće države trebao bi se u promatranom razdoblju osjetno poboljšati, odnosno smanjiti s razine od 1,5 % BDP-a u 2024. godine na 0,2 % BDP-a u 2028. godini.

Povjerenstvo ocjenjuje da će u narednom razdoblju fiskalna politika ostati ekspanzivna, ali se stupanj njezine ekspanzivnosti smanjuje. U tom kontekstu Povjerenstvo ukazuje i naglašava da se nakon znatnog pogoršanja strukturnog salda u 2024. godini, tek u 2026. godini planira povratak na razinu ostvarenu u 2023. godini.

Kao i mnogo puta do sada, Povjerenstvo ističe da je za dugoročnu održivost javnih financija i zdravu ravnotežu između privatnog i javnog sektora, nužan fokus na povećanje produktivnosti i efikasnosti u oba sektora.

Zaključno, Povjerenstvo poziva Vladu da ustraje na strukturnim reformama i ulaganjima koje će u najvećoj mogućoj mjeri utjecati na povećanje stope gospodarskog rasta. Gospodarski rast zalog je fiskalne stabilnosti.

Povjerenstvo za fiskalnu politiku (dalje u tekstu: Povjerenstvo) je na 4. sjednici održanoj 15. studenog 2024. godine razmotrilo tri službena proračunska dokumenta Vlade Republike Hrvatske (dalje u tekstu: Vlada RH): Nacrt proračunskog plana za 2025. godinu (dalje u tekstu: NPP), Nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan za razdoblje 2025.-2028. (dalje u tekstu: NSFSP) i Prijedlogu Državnog proračuna Republike Hrvatske i financijskih planova izvanproračunskih korisnika za 2025. godinu i projekcija za 2026. i 2027. godinu (dalje u tekstu: Proračun) koji su usvojeni na 39. sjednici Vlade RH koja je održana 14. studenog 2024. godine.

U ovoj specifičnoj 2024. godini u kojoj je prestala vrijediti suspenzija prethodno važećih fiskalnih pravila na razini Europske unije (dalje u tekstu EU), te primjenom revidiranih novih pravila za članice EU (Uredba 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća), Vlada Republike Hrvatska se našla u situaciji da istodobno predstavlja tri izrazito važna fiskalna odnosno proračunska dokumenta: Nacionalni srednjoročno fiskalno-strukturni plan Republike Hrvatske za razdoblje 2025.-2028. definiran

navedenom Uredbom, Nacrt proračunskog plana za 2025. godinu koji se izrađuje sukladno Smjernicama o formatu i sadržaju nacrta proračunskog plana, ekonomskog partnerstva te izvješća o izdavanju duga te Uputama EK za izradu nacrta proračunskog plana, te Državni proračun za 2025. godinu definiran Zakonom o proračunu (NN 144/21).

Revidirani Okvir obvezuje sve države članice na niz novina vezanih uz fiskalni nadzor i ekonomski dijalog s EU. U tom svjetlu, umjesto Programa stabilnosti te Nacionalnog programa reformi, svaka je zemlja članica EU dužna dostaviti Nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan. Radi se o novom dokumentu koji obuhvaća razdoblje od četiri godine te uključuje prikaz makroekonomskog i fiskalnog okvira, s naglaskom na fiskalnu prilagodbu i fiskalne ciljeve, te odgovarajuće reformske i investicijske politike koje je potrebno provesti u svrhu ostvarenja spomenutih ciljeva. Nacrt proračunskog plana, kao i do sada, predstavlja konkretne mjere na prihodnoj i rashodnoj strani proračuna za nadolazeću godinu u svrhu ostvarenja putanje neto-rashoda definirane nacionalnim srednjoročnim fiskalno-strukturnim planom. Oba dokumenta predstavljaju temelj za operacionalizaciju Prijedloga državnog proračuna.

Izrada i predstavljanje NSFSP-a i NPP-a odstupa od predviđenih rokova, ali su rokovi sukladno odredbama Uredbe prolongirani u dogovoru i uz odobrenje Europske komisije (dalje u tekstu: EK). Zemlje članice EU-a su svoje NSFSP-ove, uz tehničke konzultacije s EK, trebale izraditi do 20. rujna, dok je uobičajeni rok za dostavu NPP-a za iduću godinu 15. listopada. Državni proračun za iduću godinu s nacrtima za naredne dvije godine bi prema Zakonu o proračunu Vlada RH trebala uputiti Saboru najkasnije do 15. studenoga tekuće godine.

Temeljna podloga za izradu sva tri dokumenta su projekcije makroekonomskih pokazatelja, prije svega kretanja bruto domaćeg proizvoda (dalje u tekstu: BDP) s obzirom da se gotovo svi fiskalni pokazatelji promatraju u odnosu prema tom, sveobuhvatnom, makro pokazatelju. Prije svega, to se odnosi na manjak opće države prema ESA 2010 metodologiji i razinu javnog duga čije su gornje granice sukladno Paktu o stabilnosti i rastu određene u visini od 3 %, odnosno 60 % nominalnog BDP-a, a koje bitno određuju zahtjeve koji se postavljaju prema fiskalnim politikama članica

EU-a. U ovoj godini je sukladno Uredbi i izradi srednjoročnih planova raspon projekcija za Hrvatsku produljen na četiri godine (2025. do 2028.).

S obzirom na važnost točnosti projekcija, Ministarstvo financija (dalje u tekstu: MFIN) ih je dužno obrazložiti pred EK, a prema Zakonu o fiskalnoj odgovornosti projekcije mora potvrditi i Povjerenstvo, kao neovisno fiskalno tijelo. Nakon konzultacija s EK, te uz potvrdu Povjerenstva, MFIN predviđa da će naredno razdoblje od četiri godine i dalje obilježavati umjereno visoka dinamika rasta realnog BDP-a uz stalan trend laganog usporavanja do razine od 2,5 % u 2028. godini.

Uloga neovisnih fiskalnih institucija (*eng. watchdog*) je nadzor javnih financija. Praćenje i ukazivanje na mogućnosti poboljšanja vođenja javnih financija glavna je uloga neovisnih fiskalnih institucija. U svom radu neovisne fiskalne institucije usmjeravaju se na razmatranje, ocjenu i potvrdu službenih proračunskih dokumenata koji su temelj vođenja fiskalne politike. Povjerenstvo pozitivno ocjenjuje zalaganje Vlade RH u nastojanjima konsolidacije javnih financija koja je prikazana NPP-om, Prijedlogom Državnog proračuna i dokumentom koji se prvi puta izrađuje i usvaja, NSFSP-om. Konsolidacija javnih financija nužnost je nakon ekspanzivne prociklične fiskalne politike prisutne u posljednje dvije godine, što je dovelo do pogoršanja fiskalnih pokazatelja u tom razdoblju, a na što je Povjerenstvo ukazivalo u svojim prethodnim Stajalištima.

1 NACRT PRORAČUNSKOG PLANA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2025. GODINU

Povjerenstvo za fiskalnu politiku je 8. studenog 2024. godine potvrdilo makroekonomske projekcije koje su poslužile kao podloga za izradu NPP-a za 2025. godinu. Revizijom Okvira za ekonomsko upravljanje Europskom unijom od 30. travnja 2024. godine Nacrt proračunskog plana (za zemlje članice europodručja) postaje ključni dokument u praćenju provedbe Preporuka Vijeća EU. Također, predstavlja dokument operativne i tehničke naravi, odnosno daje uvid u konkretne mjere na prihodnoj i rashodnoj strani za nadolazeću godinu u svrhu ostvarenja putanje neto-rashoda definirane Preporukama Vijeća EU tj. nacionalnim srednjoročnim fiskalno-strukturnim planom.

1.1 MAKROEKONOMSKI OKVIR

Makroekonomske projekcije Ministarstva financija za 2024. godinu ukazuju kako osobna potrošnja ostaje ključni pokretač rasta BDP-a, a rastu će doprinijeti značajno veće bruto investicije u fiksni kapital od očekivanih. Unatoč pozitivnim revizijama za većinu komponenti BDP-a, na rast realnog BDP-a nepovoljno utječe pad izvoza usluga, prvenstveno zbog slabijih rezultata u turističkoj sezoni.

Snažnija domaća potražnja jedan je od glavnih uzroka trenutnih povoljnih gospodarskih kretanja u Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu: RH), koja su premašila očekivanja s početka godine. Godišnji rast realnih bruto investicija u fiksni kapital treću bi godinu zaredom mogao dosegnuti dvoznamenkaste vrijednosti, uz istovremeni snažan rast realne osobne potrošnje, podržan povećanjem plaća i zaposlenosti. Također, očekuje se da će godišnji rast prosječne realne plaće biti dvoznamenkast. Nasuprot tome, potražnja za robama nakon 2024. pokazuje znakove stagnacije, dok izvoz usluga u narednom periodu bilježi slab oporavak nakon negativnog predznaka ostvarenog u tekućoj godini. Nakon dvije uzastopne godine s postojanim visokim

stopama inflacije uz vrhunac početkom 2023., stopa inflacije nastavlja opadati te bi u RH krajem godine iznosila 2,9 %. Pad razine općih cijena rezultat je nižih cijena energenata, hrane i drugih sirovina na svjetskom tržištu te stabilizacije globalnih lanaca opskrbe. Unatoč općem smanjenju inflacijskih pritisaka, cijene usluga ostaju pod pritiskom rasta.

Prema jesenskim projekcijama Ministarstva financija iz listopada 2023. godine, za 2024. godinu se očekivao godišnji rast BDP-a od 2,8 %, uz postupno slabljenje gospodarske aktivnosti u sljedećim godinama po stopi od 0,1 % godišnje, pri čemu bi stopa rasta BDP-a u 2026. iznosila 2,5 %. U makroekonomskim projekcijama od listopada 2024. godine, za 2024. godinu predviđa se godišnji rast realnog BDP-a od 3,6 %, što je razlika od 0,8 postotnih bodova u odnosu na jesensku projekciju iz 2023. godine. Za gotovo sve komponente BDP-a očekuju se poboljšanja. Osobna potrošnja zadržava ulogu snažnog pokretača gospodarskog rasta u 2024. godini, s predviđenim rastom od 5,7 % (+2,5 pb). Tijekom 2024. godine zabilježen je i snažan rast plaća, koji je prema prethodnim projekcijama trebao iznositi 9,0 %, dok su najnovije projekcije povećale taj rast na 14,6 % (+5,6 pb). Rast plaća u 2024. godini primarno je rezultat povećanja plaća u javnom sektoru, kao Vladin odgovor na rastuće troškove života, ali i privatni sektor je također zabilježio određeni rast plaća, što objašnjava značajnu reviziju prognoza za osobnu potrošnju u 2024. godini kao i porast državne potrošnje na 3,5 % (+1,0 pb).

Slika 1. Realni rast BDP-a u RH, 2005.-2023. i projekcije MFIN-a 2024.-2028., % god. promjena

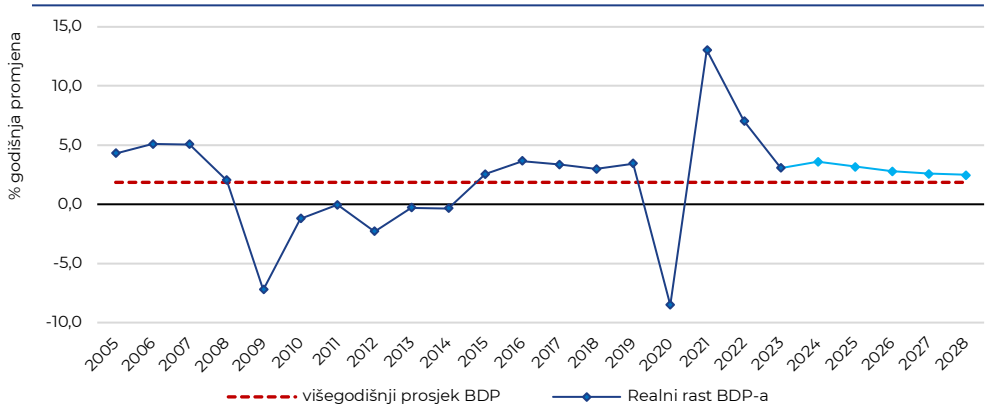

Izvor: DZS, MFIN (jesenska projekcija 2024.); napomena: podaci prikazuju i srednjoročne projekcije iz NSFSP-a

Bruto investicije u fiksni kapital ostvarile su najvišu reviziju, s rastom na 9,4 %, što predstavlja povećanje od 6,2 postotna boda u odnosu na jesenske projekcije MFIN-a iz 2023. godine. Međutim, ovako snažan rast investicija u RH nije rezultat povećanog priljeva stranog kapitala, već je pretežno povezan s velikim javnim investicijama, od kojih se izdvajaju građevinski radovi vezani uz obnovu nakon razornih potresa na širem području Grada Zagreba. Važna je napomena kako su građevinski radovi velikim dijelom financirani iz sredstava EU-a. S druge strane, privatne investicije su i dalje ponajviše usmjerene na građevinski sektor, kao posljedica potražnje na tržištu nekretnina. Republika Hrvatska bi trebala usmjeriti investicije prema proizvodnom i uslužnom sektoru koji generira dodatnu vrijednost, posebice kroz otvaranje novih radnih mjesta za visokokvalificirane radnike i ulaganje u sektore poput informacijskih tehnologija, zelene energije i umjetne inteligencije. Kao mala i otvorena ekonomija, Hrvatska ne može dugoročno temeljiti gospodarski rast isključivo na svega nekoliko sektora te osobnoj potrošnji.

U velikoj mjeri pod utjecajem završetka provedbe Nacionalnog plana oporavka i otpornosti predviđen je pad stope bruto investicija u fiksni kapital za 7,3 postotnih bodova do kraja četverogodišnjeg razdoblja u odnosu na prognozirano ostvarenje u 2024. godini. Takve prognoze ukazuju na strukturne probleme u hrvatskom gospodarstvu te potrebu za hitnim reformama koje bi omogućile povećanje stranih i domaćih privatnih investicija.

S obzirom na navedeno, industrija u Hrvatskoj, čiji udio u BDP-u iznosi 18 %, bilježi višegodišnji pad proizvodnje, što ukazuje na strukturne slabosti. Prerađivačka industrija, s 80 % udjela u ukupnoj industriji, najčešće je radno intenzivna te zapošljava niže kvalificirane radnike s nižim plaćama. Nedostatak radne snage pokušava se nadomjestiti uvozom stranih radnika, koji se poglavito zapošljavaju na poslovima u uslužnim djelatnostima. Snažan i održiv sekundarni sektor potreban je malim i otvorenim ekonomijama koje bi trebale biti izvozno orijentirane, jer ne mogu generirati gospodarski rast oslanjajući se isključivo na unutarnje resurse. Iako snažan uslužni sektor može djelomično nadomjestiti slabosti sekundarnog sektora, u Hrvatskoj su usluge primarno usmjerene na trgovinu i smještaj, a manje na

visokokvalitetne usluge koje potiču inovacije i zapošljavanje visoko kvalificiranih radnika.

Slika 2. Rast realnog BDP-a i doprinosi komponenti BDP-a u RH, 2015.-2023. i projekcije MFIN-a 2024. - 2028., % god. promjene

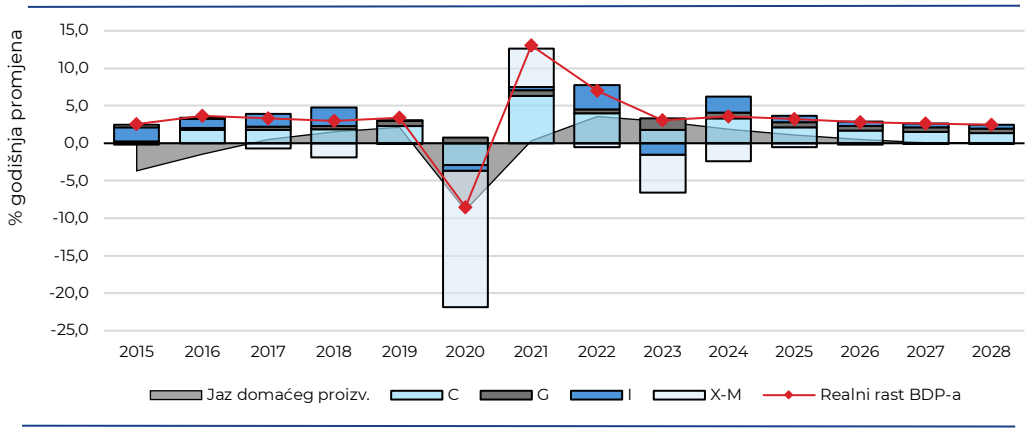

Izvor: DZS, MFIN (jesenska projekcija 2024)

Komponenta izvoza jedina je s revidiranim, smanjenim očekivanjima u odnosu na jesenske projekcije iz 2023. godine. Iako izvoz roba bilježi rast od 4,0 % (+1,4 postotna boda), pad očekivanih rezultata za izvoz usluga (-3,0 % ili -4,6 pb) utječe na smanjenje prognoze rasta BDP-a. Izvoz usluga u RH ponajviše je definiran potrošnjom stranih gostiju tijekom ljetne turističke sezone. Ovogodišnja slabija turistička sezona od očekivane negativno je utjecala na rezultat izvoza usluga, čime su smanjena očekivanja gospodarskog rasta do kraja godine. Prema rezultatima makroekonomskog modela MFIN-a, BDP je za 2024. godinu mogao dosegnuti razinu od 4,0 %, no zbog pada izvoza usluga prognoza iznosi 3,6 %. Uvoz je revidiran na 4,7 % (+2 pb) za 2024., a smanjena potreba za uvoznim proizvodima prati niže prognoze gospodarskog rasta u narednom četverogodišnjem razdoblju (više u analitičkom prilogu dokumenta).

Najavljeni porez na nekretnine dodatno će opteretiti privatne iznajmljivače, što bi moglo rezultirati prijenosom dijela troškova na krajnjeg korisnika – strane turiste. Ovo bi moglo dodatno narušiti cjenovnu konkurentnost hrvatskog turizma u odnosu na druge destinacije, kao npr. Grčku i Tursku. Konkurentnost je već oslabila zbog snažnog rasta cijena koji nije popraćen odgovarajućim poboljšanjem kvalitete usluge smještaja niti turističko-ugostiteljske ponude. MFIN u projekcijama također predviđa

smanjenje potrošnje po stranom gostu u nadolazećem razdoblju obuhvaćenom makroekonomskim projekcijama, kao i pad broja noćenja.

Tržište rada u 2024. godini nastavlja snažan rast. Zaposlenost bi trebala rasti po stopi od 5,5 %, što predstavlja reviziju od +3,7 postotnih bodova, dok se stopa nezaposlenosti smanjuje na 5,0 % (-0,7 pb). Očekuje se rast bruto plaća od 14,6 % (+5,6 pb) u 2024., što je značajno povećanje u odnosu na projicirani rast od 9,0 % prema jesenskim projekcijama iz 2023. Prema prognozama MFIN-a, tržište rada očekuje blago slabljenje u nadolazećem četverogodišnjem razdoblju, uz prosječan rast bruto plaća u zaposlenih u pravnim osobama iznad očekivane stope inflacije. Predviđa se daljnji pad nezaposlenosti, koja bi na kraju promatranog razdoblja od 2024. do 2028. godine mogla dosegnuti 4,1 %. Trenutačne projekcije MFIN-a pružaju optimističniji pogled na buduća kretanja na tržištu rada u odnosu na prethodne jesenske projekcije iz 2023. godine, a istovremeno ukazuju na smanjenje pritiska na tržištu rada uslijed očekivanog usporavanja gospodarskog rasta. Naime, projekcije ukazuju na usporavanje rasta zaposlenosti, uz pad stope nezaposlenosti i umjereniji rast plaća, što može značiti manju potražnju poslodavaca za radnicima te smanjiti potrebu za daljnjim povećanjem plaća radi privlačenja radne snage. Ovi čimbenici upućuju na uravnoteženiju ponudu i potražnju radne snage, ali i na ograničenja u rastu ekonomske aktivnosti.

Silazni trend kretanja cijena u Hrvatskoj se nastavlja, pri čemu se očekuje da će inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena (IPC) u 2024. godini dosegnuti 2,9 %, što je za 0,2 postotna boda manje od ranijih prognoza. Silazni trend trebao bi se nastaviti tijekom četverogodišnjeg razdoblja, približavajući se prihvatljivoj razini od 2 %, odnosno 2,2 % u 2028. godini.

Trenutačne projekcije MFIN-a za 2025. godinu predviđaju nastavak snažnog rasta hrvatskog gospodarstva pri razini od 3,2 %, što bi Hrvatsku zadržalo među vodećima u EU po rastu realnog BDP-a. Ovo predstavlja poboljšanje od 0,5 pb u odnosu na jesenske projekcije iz 2023. Osobna potrošnja ostaje glavni generator rasta s procijenjenim rastom od 3,5 % (+0,7 pb). Ipak, četverogodišnje projekcije ukazuju na očekivano usporavanje hrvatskog gospodarstva, pri čemu bi BDP na kraju razdoblja trebao rasti po stopi od 2,5 %, što je za 1,1 pb manje od očekivanog ostvarenja u 2024.

Projekcije za komponente BDP-a te makroekonomske varijable – tržište rada i razinu cijena – ukazuju na gubitak ključnih generatora rasta u Hrvatskoj. Da bi se postigla razina rasta BDP-a od približno 3,0 % godišnje, što je potrebno za održivost i stabilnost javnih financija, nužne su strukturne reforme. Prema trenutačnim projekcijama, rast potreban za dugoročnu održivost neće biti ostvaren već od 2026. nadalje. Stoga je nužno iskoristiti trenutačne pozitivne gospodarske trendove za postavljanje temelja budućeg održivog gospodarskog rasta i zdravlja javnih financija.

1.1.1 USPOREDBA MAKROEKONOMSKIH PROJEKCIJA MINISTARSTVA FINANCIJA S PROJEKCIJAMA RELEVANTNIH INSTITUCIJA

Jesenske makroekonomske projekcije MFIN-a pokazuju blagu optimističnost u usporedbi s projekcijama HNB-a i MMF-a za razdoblje 2024. – 2026. S druge strane, projekcije EK za navedeno razdoblje imaju najoptimističnije prognoze za hrvatsko gospodarstvo. Prognoze relevantnih institucija ukazuju da se u narednom razdoblju očekuje lagano usporavanje pozitivnih ekonomskih kretanja u RH.

Razlike u proljetnim i jesenskim projekcijama relevantnih institucija za razdoblje od 2024. do 2026. otkrivaju kako hrvatsko gospodarstvo nastavlja pozitivan ekonomski ciklus započet u prethodnim godinama. Očekivana ostvarenja za makroekonomske kategorije su time poboljšana u jesenskim projekcijama u odnosu na proljetne, što je primjerice posebice vidljivo u HNB-ovoj projekciji za kategoriju bruto investicija u fiksni kapital (porast od 8,1 pb). Makroekonomske projekcije za RH od strane relevantnih institucija EK, HNB i MMF sugeriraju umjereni gospodarski rast tijekom promatranog razdoblja uz stabilizaciju inflacije na razini od 2,0-3,0 %.

Tako se u 2024. očekuje se rast realnog BDP-a prema svim institucijama, iako su predviđanja različita. Tako prema posljednjim jesenskim projekcijama relevantnih institucija u 2024. godini MMF predviđa rast od 3,0 %, dok su EK, HNB i MFIN usuglašeni oko procjene rasta od 3,6 %. Projekcije za 2025. godinu pokazuju nastavak gospodarskog rasta, iako nižim stopama. EK predviđa rast realnog BDP-a od 3,3 %, dok

MFIN projicira rast od 3,2 %. HNB i MMF predviđaju slične vrijednosti 2,8 % i 2,7 %, što pokazuje na blago smanjenje u odnosu na 2024. godinu. U 2026. godini nastavlja se pozitivan trend s umjerenim rastom realnog BDP-a, pri čemu MFIN predviđa rast od 2,8 %, HNB očekuje blago smanjenje na 2,8 %, dok MMF zadržava konzervativni pristup s procjenom od 2,7%. EK s druge strane zadržava najoptimističniji pristup u procjeni gospodarskog rasta RH u 2026. od 2,9 %. Više o usporedbi makroekonomskih (i fiskalnih) projekcija relevantnih institucija s MFIN-om nalazi se u analitičkom prilogu dokumenta.

1.2 FISKALNI OKVIR

Projekcije za razdoblje od 2025. do 2028. godine pokazuju stabilnost ukupnih prihoda i rashoda opće države u odnosu na BDP, uz blag trend smanjenja prema kraju projekcijskog razdoblja.

Uzimajući u obzir makroekonomske pretpostavke, učinke porezne reforme koja stupa na snagu 1. siječnja 2025. te prihode od strukturnih i investicijskih fondova EU te one iz Mehanizma za oporavak i otpornost, prihodi proračuna opće države u 2025. godini projicirani su na razini od 46,3 % BDP-a. Ukupni rashodi proračuna opće države za 2025. godinu projicirani su na razini od 48,6 % BDP-a.

Prema trenutačnim projekcijama prikazanih NPP-om i NSFSP-om Vlada RH je uspjela stabilizirati proračunske rashode, posebice nakon izvanrednih mjera u razdoblju od 2020. do 2023. godine te se projicira stabilno upravljanje prihodima i rashodima u budućem razdoblju (Slika 3.). Takva stabilnost važna je za održavanje fiskalne održivosti uz smanjenje proračunskog manjka opće države i javnog duga mjerenih udjelom u BDP-u. Istovremeno se ne očekuju značajniji poremećaji u omjeru prihoda i rashoda.

Slika 3. Ukupni prihodi i rashodi opće države (ESA 2010) u RH, 2017.-2023. i projekcije MFIN-a 2024.-2028., u % BDP-a

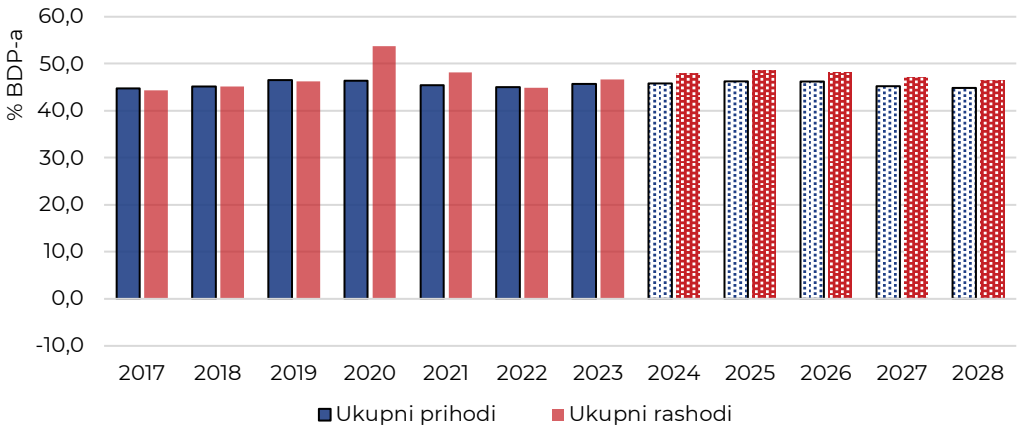

Izvor: MFIN (jesenska projekcija 2024.); napomena: podaci prikazuju i srednjoročne projekcije iz NSFSP-a

Projekcije za razdoblje od 2024. do 2028. godine ne pokazuju značajne promjene u strukturi prihoda (Slika 4.). Udio poreza i doprinosa ostaje stabilan, kao i udjela prihoda od doprinosa. Prihodi od imovine i ostali prihodi zadržavaju manji udio, a ukupni prihodi se zadržavaju na razini od oko 45 % BDP-a.

Slika 4. Struktura prihodovnih kategorija opće države (ESA 2010) u RH, 2017.-2023. i projekcije MFIN-a 2024.-2028., u % BDP-a

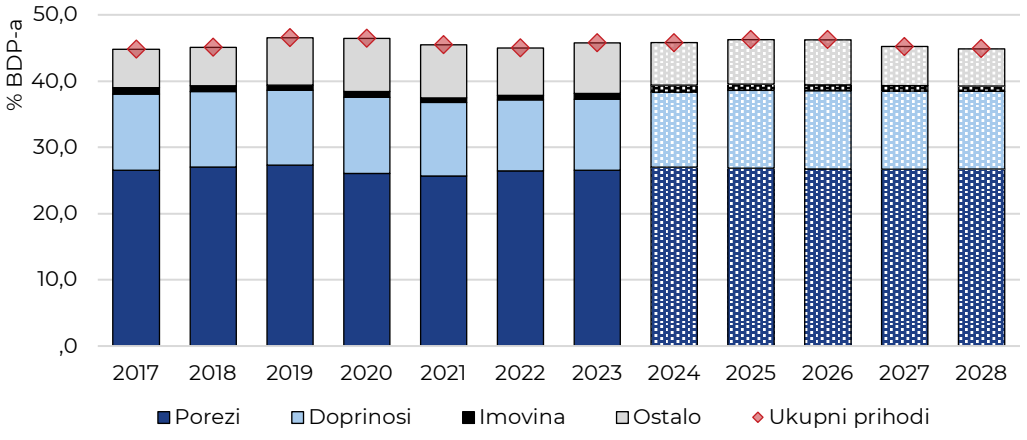

Izvor: MFIN (jesenska projekcija 2024.); napomena: podaci prikazuju i srednjoročne projekcije iz NSFSP-a

Novinu u hrvatskom poreznom sustavu predstavlja najavljeni porez na nekretnine. Premda detalji ovog novog poreza još nisu u potpunosti definirani i poznati, uvedena mjera signalizira željeni zaokret u strukturi hrvatskog poreznog sustava – od poreznog rasterećenja rada prema oporezivanju rente tj. imovine.

Procijenjeni učinak ove diskrecijske mjere na prihodovnu stranu proračuna prikazan je u NPP-u i NSFSP-u. Očekuje se da će porez na nekretnine, stupanjem na snagu 2025. godine, povećati proračunske prihode za 0,22 % BDP-a. Uz najavu uvođenja poreza na nekretnine, Vlada RH planira izmijeniti porezno opterećenje dohotka ostvarenog od kratkoročnog najma. Problem nepriuštivosti stambenog prostora uzrokovan je značajnim rastom ponude privatnog turističkog smještaja, pratećom građevinskom aktivnošću te snažnim rastom cijena na tržištu nekretnina. Cilj povećanog poreznog opterećenja je potaknuti vlasnike nekretnina na dugoročni najam, čime bi se djelomično ublažio problem nepriuštivosti stambenog prostora, osobito za mlađu populaciju i građane kojima je rješavanje stambenog pitanja kroz kupnju nekretnine nedostupno zbog visokih tržišnih cijena. Prema procjeni Ministarstva financija, ova diskrecijska mjera pridonijet će povećanju proračunskih prihoda za dodatnih 0,11 % BDP-a.

U kontekstu najavljenog zaokreta prema oporezivanju imovine, očekuju se i izmjene u sustavu poreza na dohodak. Konkretno, predviđa se povećanje osobnog odbitka, neoporezivih primitaka, kao i praga za primjenu više porezne stope, uz izmjene gornje granice obje porezne stope. Ove promjene rezultirat će smanjenjem proračunskih prihoda za 0,24 % BDP-a, no gotovo će u potpunosti biti kompenzirane rastom prihoda od novo uvedenog poreza na nekretnine.

Slika 5. Struktura rashodovnih kategorija opće države (ESA 2010) u RH, 2017.-2023. i projekcije MFIN-a 2024.-2028., u % BDP-a

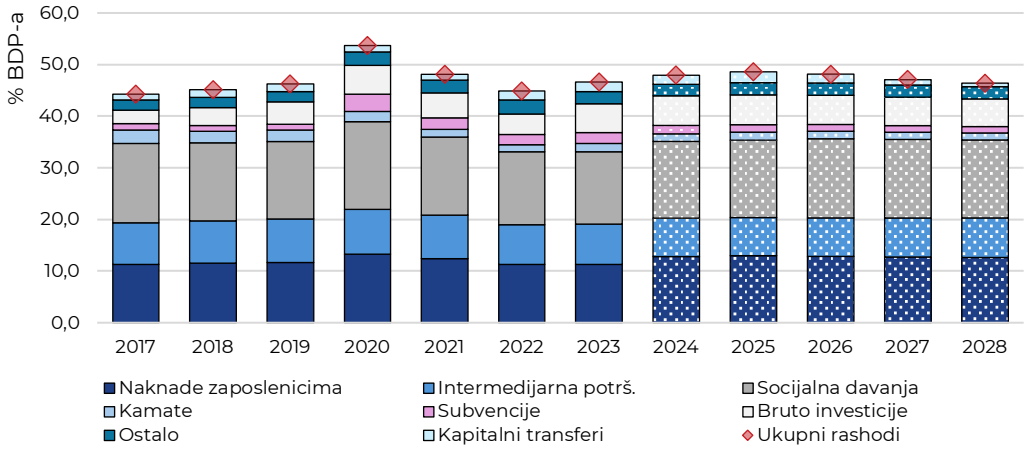

Izvor: MFIN (jesenska projekcija 2024.); napomena: podaci prikazuju i srednjoročne projekcije iz NSFSP-a

Projekcije za razdoblje od 2024. do 2028. godine pokazuju stabilnost rashoda u odnosu na BDP, bez značajnih promjena u strukturi rashoda (Slika 5.). Očekuje se da će intermedijarna potrošnja i dalje ostati najveća komponenta, dok će ostale kategorije zadržati slične udjele kao i prethodnih godina. Ovo ukazuje na umjeren i stabilan pristup u upravljanju rashodima u nadolazećem razdoblju. Planira se održavanje postojeće strukture rashoda bez većih promjena, što bi trebalo pridonijeti stabilnosti državnih financija te omogućiti održivo upravljanje javnim dugom.

Rashodi za 2024. godinu obilježeni su reformom sustava plaća u državnoj i javnoj službi, mjerama za zaštitu kućanstava i gospodarstva od cjenovnih pritisaka, te pružanjem potpore najosjetljivijim društvenim skupinama, uz nastavak obnove građevina oštećenih potresom. Ukupni rashodi za 2025. godinu projicirani su na razini od 48,6 % BDP-a. U usporedbi s prethodnom godinom, naknade zaposlenima u državnoj i javnoj službi povećavaju se za 8,6 %, što je najvećim dijelom rezultat reforme plaća započete tijekom 2024. godine. Rashodi za subvencije u 2025. godini smanjuju se za 5,3 % zbog smanjenja obuhvata mjera za zaštitu kućanstava i gospodarstva od cjenovnih pritisaka. S obzirom na projicirano usporavanje inflacije na 2,7 % u 2025., smanjuje se potreba za takvim mjerama. Povjerenstvo je u svojoj analizi 7. paketa mjera Vlade RH istaknulo opasnost od negativnog fiskalnog rizika, upozoravajući da jednokratne mjere, ako se produže, mogu postati trajne i opteretiti proračun.

Manjak proračuna opće države za 2025. očekuje se na razini od 2,3 % BDP-a, što predstavlja povećanje od 0,2 postotna boda u odnosu na tekuću godinu, odnosno 1,4 postotna boda u odnosu na 2023. godinu. Unatoč očekivanom povećanju manjka proračuna opće države u 2025., u nadolazećem razdoblju predviđa se smanjenje manjka, o čemu će detaljnije biti riječi u poglavlju o NSFSP. Također, projicira se i daljnje smanjenje javnog duga RH na razinu od 56,0 % BDP-a u 2025. godini, što predstavlja smanjenje od 1,4 pb u odnosu na tekuću godinu (Slika 6.). Ovo smanjenje javnog duga još je značajnije kada usporedimo očekivanu vrijednost s ostvarenim udjelom u 2023. od 61,8 %, što predstavlja smanjenje od 5,8 pb.

Slika 6. Dinamika kretanja javnog duga opće države u RH, 2017.-2024. i projekcije MFIN-a 2025.-2027., u % BDP-a

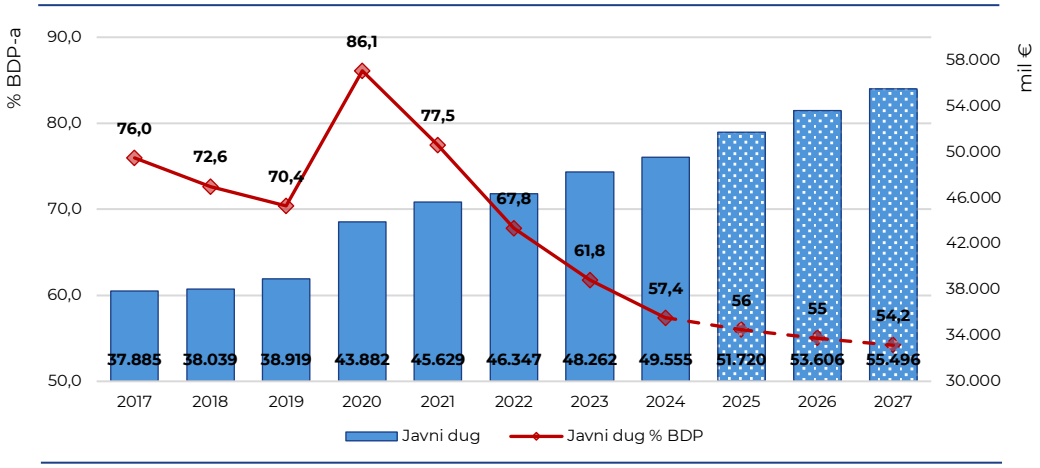

Izvor: MFIN (jesenska projekcija 2024)

2 NACIONALNI SREDNJOROČNI FISKALNO-STRUKTURNI PLAN REPUBLIKE HRVATSKE ZA RAZDOBLJE 2025.-2028.

Nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan RH za razdoblje od 2025. do 2028. godine je novi strateški dokument koji zamjenjuje dosadašnji Program stabilnosti i predstavlja prvi plan usvojen i definiran novim, revidiranim Okvirom za ekonomsko upravljanje EU (Uredba 2024/1263 EU od 30. travnja 2024. godine). Nacionalnim srednjoročnim fiskalno-strukturnim planom Republike Hrvatske za razdoblje 2025.-2028. godine utvrđuje se smjer fiskalnih kretanja kao i prioritetna javna ulaganja i reforme kojima se osiguravaju održivo i postupno smanjenje duga ili njegovo zadržavanje na niskim razinama, te održiv i uključiv rast.

Fiskalna politika se pri tome bazira na ciljanim razinama javnog duga koje se utvrđuju analizom održivosti javnog duga (*eng. DSA*), posredno određivanjem gornjih granica strukturnog primarnog salda proračuna opće države, a postižu kontrolom kretanja neto primarnih rashoda koje financira država, dok se strukturne reforme i ulaganja istovremeno baziraju na zajedničkim prioritetima EU te povezuju s Nacionalnim planom oporavka i otpornosti donesenom za razdoblje od 2021. do 2026. godine, kao i višegodišnjim preporukama Vijeća EU za RH (*eng. CSR - Country-Specific Recommendations*).

S obzirom da su glavni ciljevi fiskalnih politika članica EU-a i nadalje definirani Paktom o stabilnosti i rastu (zadržavanje manjka opće države ispod 3 % BDP-a te razine javnog duga ispod 60 % BDP-a) RH se zbog ispunjavanja ovih ciljeva u 2024. godini našla u grupi zemalja koje su od EK dobile tzv. Tehničke informacije (21. lipnja) za izradu NSFSP-a s razdobljem prilagodbe od četiri godine. S druge strane, zemlje koje ne ispunjavaju ove ciljeve dobile su referentne putanje koje su znatno „stroži“ oblik uputa za izradu srednjoročnih planova, a razdoblje prilagodbe im može biti produljeno na sedam godina. Prvi zadani rok za izradu nacionalnih planova u ovoj godini bio je 20. rujna, ali je Hrvatska, kao i dio ostalih članica, tražila odgodu tog roka te je NSFSP Vlada RH prihvatila 14. studenoga, zajedno s Nacrtom proračunskog plana za 2025. i Prijedlogom državnog proračuna za 2025. godinu.

Tehničke informacije za RH su prije svega odredile okvir fiskalne politike odnosno glavnih fiskalnih pokazatelja za naredne četiri godine temeljene na kretanju strukturnog primarnog salda. Ovaj saldo ili točnije manjak se prema izračunu EK godišnje mora prilagođavati za 0,4 postotna boda kako bi se u 2028. godini smanjio na razinu od -0,4% BDP-a. Uz takvu prilagodbu bi razina javnog duga u sve četiri godine prilagodbe trebala ostati neznatno ispod 60 % BDP-a te u zadnjoj godini iznositi 59,3 % BDP-a, a predviđenim kretanjima primarnog salda trebalo bi se osigurati dugoročno kretanje javnog duga i proračunskog manjka u zadanim granicama. Tijekom izrade NSFSP-a RH je poput drugih članica imala konzultacije i razmjenu tehničkih informacija s EK, a radi praćenja ostvarivanja ciljeva svake godine razdoblja prilagodbe će podnositi izvještaj o ispunjavanju plana.

Kako bi ostvarila zadane ciljeve RH je iste morala uključiti u izradu proračuna za 2025. te naredne tri godine i na razini državnog proračuna kao i na razini konsolidirane opće države promatrano po ESA 2010 metodologiji, te preokrenuti negativan trend u kretanju salda opće države prisutan u protekloj i tekućoj godini. Prema prihvaćenim projekcijama RH bi trebala ostvariti i ambiciozniji fiskalni cilj od zadanog u Tehničkim informacijama.

Takvi planovi su s jedne strane, posljedica nešto boljih polazišnih vrijednosti u ovoj godini (ostvarenja BDP-a, javnog duga i strukturnog salda su bolja od procjena EK iz svibnja), a s druge strane, snažnije fiskalne prilagodbe. Naime, u razdoblju prilagodbe od 2025. do 2028. godine predviđen je prosječan rast neto nacionalno financiranih primarnih rashoda od 5,4 % koji bi trebao osigurati smanjivanje strukturnog primarnog manjka na -0,2 % BDP-a u 2028. godini i omogućiti dugoročno kretanje proračunskog manjka opće države na razini od prosječno 1,6 % BDP-a.

Kao podlogu za takve projekcije NSFSP daje i detaljan prikaz očekivanog makroekonomskog okvira, detaljne proračunske projekcije, učinke diskrecijskih mjera na prihodnoj strani i detaljan popis predviđenih reformi i investicija, a navodi i pojedine rizike za ostvarivanje danih projekcija. S obzirom da će ostvarivanje ovog srednjoročnog plana biti pod kontrolom EK, Povjerenstvo ocjenjuje da se radi o ambicioznom planu koji predstavlja znatnu fiskalnu prilagodbu.

Projekcije MFIN-a za četverogodišnje razdoblje obuhvaćeno NSFSP-om pokazuju kako će se prihodi opće države, prema metodologiji ESA 2010, smanjivati kao udio u BDP-u u promatranom razdoblju. Promatrajući udio EU transfera u ukupnim prihodima, primjetno je da se njihov doprinos smanjuje kroz projekcijsko razdoblje, dok se ukupni prihodi, isključujući EU transfere, stabiliziraju na razini od 43,5 % BDP-a. Prihodovne kategorije uglavnom ostaju na sličnim razinama tijekom cijelog razdoblja, uz iznimku smanjenja udjela kapitalnih prihoda.

Rashodovna strana proračuna opće države također bilježi smanjenje udjela u BDP-u tijekom četverogodišnjeg razdoblja, ali pritom ostaje iznad razine ukupnih prihoda opće države. Slično prihodima, rashodi financirani sredstvima EU-a postupno smanjuju svoj udio u ukupnim rashodima i u BDP-u. Unatoč smanjenju EU sredstava, nacionalno financirani rashodi održavaju se na razini od 45,4 % BDP-a te se projicira da će do kraja promatranog razdoblja iznositi 45,0 % BDP-a.

Struktura rashoda ne pokazuje značajne promjene tijekom projekcijskog razdoblja. Izdvajaju se socijalne naknade (isključujući socijalne transfere u naravi), čiji se udio blago povećava i doseže vrhunac u 2026. Uz smanjenje priljeva EU sredstava, nacionalno financirane javne investicije, posebno bruto investicije u fiksni kapital, postaju sve značajnije, osobito u dvije posljednje godine obuhvaćene NSFSP-om, što koincidira sa završetkom trenutnog ciklusa kohezijske politike EU-a 2027. godine.

Ključne fiskalne varijable u projekcijskom razdoblju ukazuju na poboljšanje, što odražava napore Vlade RH u fiskalnoj konsolidaciji i postizanju održivosti javnih financija (Slika 7.). Proračunski saldo opće države (prema ESA 2010 metodologiji) pokazuje blagi trend smanjenja manjka, te se predviđa da će do 2028. dosegnuti razinu od 1,5 % BDP-a. Strukturni saldo opće države također bilježi poboljšanje, odnosno smanjenje s 2,8 % BDP-a u 2025. godini na 1,5 % BDP-a u 2028., što predstavlja smanjenje od 0,8 pb tijekom četverogodišnjeg razdoblja.

Slika 7. Udio proračunskog i strukturnog salda opće države (ESA 2010) u RH, 2019.-2023. i projekcije MFIN-a 2024.-2028. za strukturni primarni saldo, u % BDP-a

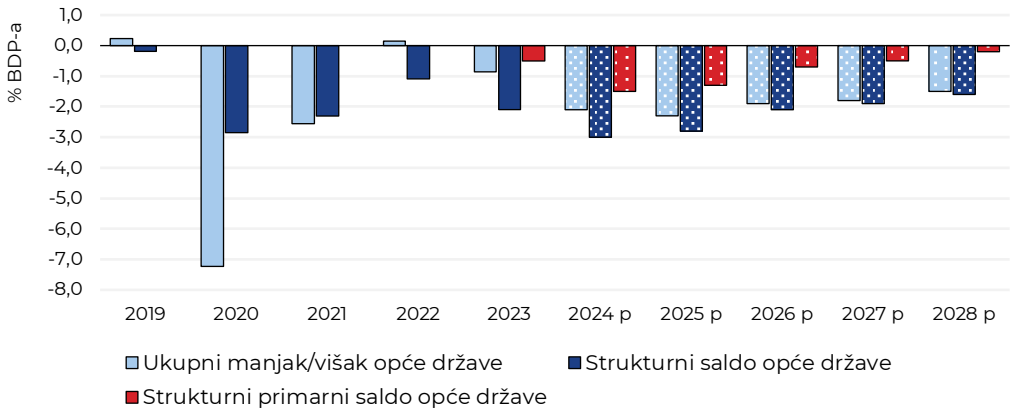

Izvor: MFIN (NSFSP 2025.-2028.)

Fiskalna politika će u 2025. i 2026. godini nastaviti djelovati prociklično i ekspanzivno. Saldo opće države je neprecizan pokazatelj stanja državnih financija jer na njega utječu ciklička kretanja i privremene fiskalne mjere. Zato radi sagledavanja javnih financija europsku regulatorni okvir predviđa i dodatne pokazatelje kao što su strukturni saldo opće države i strukturni primarni saldo opće države. Za izračunavanje tih pokazatelja koristi se jaz proizvodnje koji predstavlja razliku između realnog BDP-a i realnog potencijalnog BDP-a. Pritom, problem je što potencijalni BDP nije statistički pokazatelj, nego je teorijski koncept koji se definira kao razina realnog BDP-a pod pretpostavkom da je agregatna ponuda jednaka agregatnoj potražnji uz punu zaposlenost. Za izračunavanje potencijalnog BDP-a postoje različite metode, a te metode mogu dati različite rezultate. Jednostavna smjernica za sagledavanje tih rezultata je da su u kratkom roku proizvodne mogućnosti gospodarstva zadane i gotovo nepromjenjive, dok u dužem vremenskom roku ovise o investicijama, zaposlenosti i demografskim kretanjima, te tehničkom napretku. Prema tome, u kratkom roku potencijalni BDP i njegova stopa rasta se mijenjaju malo i sporo. S obzirom na snažniji rast realnog BDP-a nego se to očekivalo početkom godine, jaz proizvodnje u 2024. godini bi također mogao biti veći od onog koji se ranije očekivao, dok se rast potencijalnog BDP-a nije mogao značajnije promijeniti.

Dodatno, MFIN u dogovoru s EK postiglo je konsenzus o preciznim procjenama potencijalnog BDP-a i jaza proizvodnje za hrvatsko gospodarstvo. Stavljajući u odnos vrijednosti strukturnog primarnog salda i jaza domaćeg proizvoda izražene kao udio u potencijalnom BDP-u, slika 8. pruža uvid u stav fiskalne politike RH, odnosno ukazuje na nastavak vođenja prociklične ekspanzivne fiskalne politike.

Slika 8. Stav fiskalne politike u RH, 2013.-2026.

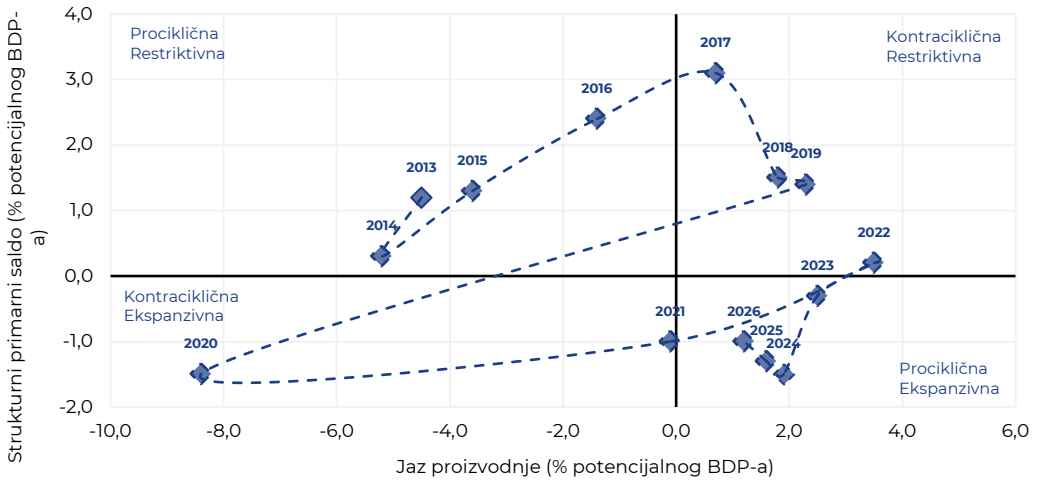

Izvor: AMECO (EK Autum Forecast 2024)

3 OCJENA PRIJEDLOGA DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE I FINANCIJSKIH PLANOVA IZVANPRORAČUNSKIH KORISNIKA ZA 2025. GODINU I PROJEKCIJA ZA 2026. I 2027. GODINU

Proračun za 2025. godinu također predstavlja prvi nacionalni proračun koji se izrađuje u okviru novog i revidiranog Okvira za ekonomsko upravljanje Europskom unijom koji je stupio na snagu 30. travnja 2024. godine.

Prijedlogom Državnog proračuna za 2025. godinu i projekcija za 2026. i 2027. godinu planira se daljnje povećanje prihoda državnog proračuna u skladu s makroekonomskim projekcijama te uključenim izmjenama kod pojedinih poreznih kategorija koje su planirane u 2025. godini. Ukupni prihodi državnog proračuna prema nacionalnoj metodologiji u 2025. godini planirani su u iznosu od 33,0 mlrd eura, te 34,8 mlrd eura u 2026. godini odnosno 35,1 mlrd eura u 2027. godini. Porezna struktura se u projekcijskom razdoblju značajnije ne mijenja. Kao kategorije s najznačajnijim rastom u 2025. godini izdvajaju se pomoći radi značajnog planiranog povlačenja sredstava u 2025. godini, te doprinosi u skladu s očekivanim kretanjem nominalnih bruto plaća i zaposlenosti. U narednim godinama rast prihoda se usporava u skladu s usporavanjem planiranog gospodarskog rasta, te smanjenja povlačenja EU sredstava po postojećim programima u 2027. godini.

U 2025. godini planira se povećanje rashoda državnog proračuna zbog usvojenih mjera u 2024[1], planiranih novih mjera u okviru mirovinskog sustava i demografskih mjera, daljnje modernizacije oružanih snaga, investicija u obnovu i razvoj energetske mreže, ulaganja u cestovnu infrastrukturu i pomorski promet, digitalizaciju javne uprave, kao i naknadu štete u postupku INA-MOL. Ukupni rashodi državnog proračuna u 2025. godini planirani su u iznosu od 37,0 mlrd eura i u

[1] Značajne mjere iz 2024. godine s učinkom na rashode u 2025. godini su:
- cjelogodišnji efekt porasta plaća budući da je izmjena donesena tijekom godine
- nadoknada razlike u cijeni energenta iz prethodnog razdoblja
- produljenu primjenu privremene mjere ograničenja cijena električne energije do 31. ožujka 2025. godine

odnosu na plan za 2024. godinu viši su za 3,4 mlrd eura (ili 10,2%), dok su u 2026. godini planirani na razini od 38,2 mlrd eura, a u 2027. godini na razini od 36,8 mlrd eura. Znatno povećanje rashoda u 2025. godini vezano je prvenstveno uz navedene razvojne i socijalne mjere te cjelogodišnje efekte odluka iz 2024. godine. U 2026. godini dodatno se planira uvođenje godišnjeg dodatka. Osim navedenog, u 2026. godini i 2027. godini ne planiraju se dodatne značajnije mjere na strani državnih rashoda. Rashodi vezano uz obnovu od potresa iz Mehanizma za oporavak i otpornost trebali bi završiti u 2026. godini.

Iako se u državnom proračunu planira povećanje sredstva za obranu, a pogotovo u 2025. godini i 2027. godini, postoji „rizik“ da bi se zbog izmijenjenih geopolitičkih okolnosti mogla artikulirati potreba za dodatno investiranje u obranu. Iz planskih proračunskih dokumenata vidljivo je da je u razdoblju od kraja 2023. godine do 30. rujna 2024. godine evidentirano povećanje dospjelih nepodmirenih obveza na poziciji Ministarstva zdravstva od 363,4 mil EUR. Izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2024. godinu (listopad 2024. godine) povećana su sredstva na poziciji navedenog ministarstva za 207,1 mil EUR. Navedeni sektor izložen je fiskalnim rizicima i zbog demografskih kretanja, ali i na strani ponude i potražnje. Izmjene kod doprinosa koje stupaju na snagu s početkom 2025. godine trebale bi imati blagi pozitivan učinak na fiskalnu sliku ovog sektora kroz ostvarene prihode HZZO-a u razdoblju od 2025. do 2028. godine.

Nakon povećanja udjela manjka državnog proračuna u BDP-u u 2025. godini od 0,6 pb u odnosu na 2024. godinu, u narednom razdoblju planira se znatno smanjenje istog na razinu od 1,7% BDP-a u 2027. godini. Sukladno navedenom, u 2025. godini u usporedbi s 2024. godinom očekuje se blago pogoršanje fiskalne pozicije RH, međutim, u naredne dvije godine očekuje se poboljšanje. Naime, prema nacionalnoj metodologiji državni proračun će u 2025. godini rezultirati manjkom u iznosu od 4,1 mlrd eura (ili 4,4% BDP-a), u 2026. godini planira se njegovo smanjenje na 3,5% BDP-a , odnosno 1,7% BDP-a u 2027. godini.

Ukupan manjak općeg proračuna[2], nakon porasta u 2025. godini bi se u narednom razdoblju trebao smanjivati. U 2025. godini u usporedbi s 2024. godinom očekuje se blago pogoršanje fiskalne pozicije RH na razini općeg proračuna dok se u narednom razdoblju očekuje poboljšanje. Naime, prema nacionalnoj metodologiji opći proračun će u 2025. godini rezultirati manjkom u iznosu od 3,7 mlrd eura (ili 4,0 % BDP-a), u 2026. godini planira se njegovo smanjenje na 3,1 % BDP-a, odnosno 1,1 % BDP-a u 2027. godini.

Kod izvanproračunskih korisnika planira se gotovo neutralna pozicija u cijelom razdoblju. Tako se u 2025. godini planira blagi manjak od 0,2 % BDP-a, u 2026. godini gotovo neutralna pozicija, dok se u 2027. godini planira blagi višak od 0,2 % BDP-a.

Za kategoriju konsolidirane lokalne države planira se suficit u cijelom planskom razdoblju koji je povećan u 2025. godini prvenstveno zbog planiranih povoljnih kretanja zaposlenosti i dohotka kao i izmjena kod oporezivanja imovine (nekretnina). U 2025. godini planira se suficit u iznosu od 520 mil eura (ili 0,6 % BDP-a) što predstavlja povećanje od 208 mil eura (ili 0,2 % BDP-a) u odnosu na 2024. godinu. U 2026. godini planira se višak na 0,5 % BDP-a , odnosno 0,4 % BDP-a u 2027. godini.

[2] Po nacionalnoj metodologiji

Tablica 1. Kretanje i projekcija prihoda i rashoda državnog proračuna u razdoblju od 2022. do 2025. g. (prema nacionalnoj metodologiji), u mlrd EUR

KATEGORIJA / GODINA	2022.	2023.	2024. plan	2025. plan	2026. plan	2027. plan	Indeks 2025./ 2024.
Prihodi	**22,8**	**27,4**	**30,3**	**33,0**	**34,8**	**35,1**	**108,6**
Prihodi poslovanja	22,6	27,3	30,2	32,9	34,7	35,0	109,0
Prihodi od poreza	13,0	15,5	17,3	18,5	19,5	20,4	107,2
Porez na dobit	1,6	2,4	2,6	2,8	2,9	3,0	107,3
PDV	8,8	10,3	11,4	12,5	13,3	14,0	110,3
Trošarine	2,3	2,4	2,8	2,9	3,0	3,1	104,3
Doprinosi	3,8	4,4	5,0	5,6	5,9	6,2	111,0
Pomoći	3,2	4,1	3,2	3,7	3,9	2,6	113,5
Prihodi od imovine	0,3	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	94,2
Prihodi od pristojbi	0,6	0,7	0,9	1,2	1,2	1,2	137,0
Prihodi od prodaje nefin. imovine	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	50,0
Prihodi iz nadležnog proračuna i HZZO-a	1,4	1,5	2,7	3,0	3,2	3,5	111,1
Rashodi	**23,2**	**28,1**	**33,6**	**37,0**	**38,2**	**36,8**	**110,2**
Rashodi poslovanja	22,2	26,6	31,7	34,3	35,7	34,5	108,0
Rashodi za zaposlene	3,4	3,9	5,7	6,1	6,3	6,4	107,4
Materijalni rashodi	2,6	2,8	3,4	3,7	3,8	3,9	110,9
Financijski rashodi	1,0	1,0	1,2	1,2	1,2	1,2	104,3
Subvencije	1,1	1,6	2,4	1,8	1,3	1,2	73,9
Pomoći	5,4	6,6	7,0	7,9	8,9	7,9	113,4
Naknade građanima i kućanstvima	7,5	8,8	10,4	11,2	11,9	12,3	107,4
Ostali rashodi	1,2	1,8	1,7	2,3	2,4	1,6	136,2
Rashodi za nabavu nefin. imovine	1,1	1,5	1,9	2,8	2,5	2,3	147,5
Ukupni manjak/višak proračuna	**-0,4**	**-0,7**	**-3,3**	**-4,1**	**-3,5**	**-1,7**	**-**

Izvor: MFIN

3.1 FISKALNI RIZICI

Fiskalni rizici predstavljaju potencijalna veća odstupanja od zacrtanih proračunskih projekcija pod utjecajem nepotpunog planiranja ili nepredviđenih okolnosti. U RH su takvi rizici u posljednjih pet godina doveli do devet izmjena i dopuna državnog proračuna, odnosno proračuna opće države, kojima su izmijenjeni predviđeni iznosi prihoda, rashoda te proračunskih salda. Kada se promatra naredno razdoblje pokriveno NSFSP-om u razdoblju od 2025. do 2028. godine također se može govoriti o određenim rizicima za ostvarivanje projekcija.

Prije svega prisutni su vanjski rizici, odnosno utjecaj međunarodnog okruženja na ostvarivanje proračuna, sveprisutni u posljednjim godinama. Upitan je daljnji razvoj ratnih zbivanja u Ukrajini i na Bliskom istoku, kao i njihov utjecaj na globalne cijene, prvenstveno energenata, a tek se trebaju vidjeti i promjene u ekonomskoj politici Sjedinjenih Američkih Država nakon izbora novog predsjednika. Također, treba spomenuti periodičnost različitim uzrocima izazvanih globalnih kriza do kojih dolazi svakih nekoliko godina, stoga se s velikom vjerojatnošću u razdoblju do 2028. godine može očekivati pojava jedne od takvih kriza (prema izračunu portugalskog Fiskalnog vijeća (Conselho das Financas Publicas) globalne krize su se u dugom promatranom razdoblju u prosjeku pojavljivale svakih 5,8 godina). S obzirom da je Vlada RH višestruko iskazala socijalnu osjetljivost i u otežanim razdobljima provodila mjere pomoći stanovništvu i gospodarstvu koje će dijelom, unatoč preporukama Vijeća EU, biti na snazi i u prvom dijelu 2025. godine, može se predvidjeti da bi utjecaj opisanih rizika na izvršavanje proračuna bio znatan i veći od samih direktnih posljedica na prihode i rashode.

U užem smislu, za RH potencijalni vanjski rizik predstavljaju i gospodarska kretanja na najvažnijim robnim (Njemačka, BiH, Italija, Slovenija), odnosno turističkim tržištima (Njemačka, Slovenija, Austrija, Poljska), kao i promjene u preferencijama turista. Pri tome, napominjemo da je prema DZS-u već 2024. godine zabilježeno smanjenje broja turista iz Njemačke i Austrije u odnosu na 2023. godinu. Njemačku kao najvažnije tržište Hrvatske, ali i najveće gospodarstvo EU-a, posljednjih godina obilježava usporen rast, a sve više dolaze do izražaja i problemi u njemačkoj autoindustriji koja je jedan od najvažnijih dijelova njemačkog gospodarstva.

Među unutarnjim (domaćim) rizicima posljednjih godina ističu se nepovoljna demografska kretanja. Starenje stanovništva uz izraženu emigraciju mlade populacije, u dugoročnom periodu imati će znatan utjecaj na fiskalnu održivost hrvatskih javnih financija. Hrvatski građani koji su rođeni za vrijeme tzv. *Baby-boom generacije*, polagano u sve većem broju ulaze u sustav mirovinskog osiguranja. Prema broju Baby-boom generacija broji najviše pripadnika, te se već duže vrijeme promatra i analizira kakav će utjecaj imati njihov izlazak s tržišta rada i uključenje u mirovinske sustave zemalja. Stoga se u budućem razdoblju može očekivati dodatan pritisak na održivost

i adekvatnost hrvatskog mirovinskog sustava zbog pogoršanja odnosa broja osiguranika i korisnika koji trenutačno iznosi 1:1,33.

Nastavno na starenje stanovništva, značaj rizik predstavljat će troškovi zdravstvenog sustava. Dodatno, već su prisutne višestruke sanacije i povećanja dugova bolnica prema dobavljačima. Rastući izdaci zdravstvenog sustava ogledali su se već i kroz povećane transfere proračuna prema HZZO-u u prihvaćenim izmjenama i dopunama državnih proračuna pri čemu je najveći rast zabilježen tijekom pandemije (konkretnije u 2021. godini su prihodi HZZO-a iz proračuna izmjenama i dopunama povećani za gotovo 500 milijuna eura). Pored zdravstva, određeni rizik za proračunske projekcije predstavlja i mogućnost povećanja troškova za obranu uslijed povećanja geopolitičkih napetosti.

Republici Hrvatskoj također prijete klimatske promjene i njihov utjecaj na prirodne katastrofe, posebno poplave i suše. Nedavne poplave u Španjolskoj ilustriraju dramatične posljedice koje povećana učestalost i opseg prirodnih nepogoda mogu imati ne samo na okoliš i pogođene ljude, već i na gospodarstvo. U RH Zakonom o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda (NN 16/2019) su određena pravila proglašavanja prirodnih nepogoda i pokrivanju nastalih šteta iz državnog proračuna, ali predviđena je i mogućnost pokrivanja istih sredstvima iz EU fondova. Konkretnije, Hrvatska je za sanaciju šteta od potresa iz Fonda solidarnosti EU povukla ukupno približno milijardu eura, pa se može pretpostaviti kako bi veći trošak za proračun mogao predstavljati veći broj prirodnih nepogoda s manjim iznosom šteta.

Kod potencijalnih fiskalnih rizika nikako se ne može zanemariti ni izborni ciklus u Hrvatskoj, odnosno idući parlamentarni izbori koji bi se trebali održati 2028. godine. Iskustvo pokazuje da se u predizbornim godinama javljaju snažni pritisci na povećanje državnih rashoda. Primjer je predizborno, a potom i ostvareno povećanje plaća u javnim i državnim službama, kao i povećanje mirovina i ostalih socijalnih izdataka. Navedeno potvrđuju i kretanja u predizbornoj 2023. godini, u kojoj je pod velikim utjecajem rasta socijalnih izdataka (uključujući mjere pomoći prema stanovništvu) i naknada zaposlenima zabilježen najveći apsolutni rast rashoda opće države u posljednjih tridesetak godina, a odluke o povećanju plaća i socijalnih izdataka iz prvog

dijela ove godine imat će snažan utjecaj na kretanje proračunskih rashoda i u 2024. godini.

4 ANALITIČKI PRILOG

4.1 OKVIR 1. REVIZIJE PODATAKA BDP-A

Tijekom 2024. godine, formiranjem funkcionalnog Ureda PFP-a, uključujući i analitički odjel, povećala se potreba za suradnjom s relevantnim institucijama u pogledu dostupnosti podataka neophodnih za rad analitičkog dijela Ureda. U cilju uspostave i definiranja suradnje, održani su sastanci s predstavnicima različitih institucija (dionika) kako bi se izradio i potpisao Sporazum o suradnji. Svi pozvani predstavnici izrazili su suglasnost i spremnost za kvalitetnu suradnju. Međutim, unatoč izraženoj volji i želji za suradnjom, Povjerenstvo je tijekom sastanaka identificiralo zajednički problem uključenih dionika, na što želimo skrenuti pozornost i pozvati na njegovo rješavanje. Državni zavod za statistiku kasno objavljuje revidirane podatke o BDP-u što postaje svojevrstan sistemski rizik kako za MFIN u izradi projekcija, tako i za PFP, što negativno utječe na učinkovitost kvalitetnog i pravovremenog postupka izrade dokumenata. Navedeni problem izravno utječe na izradu makroekonomskih i fiskalnih projekcija MFIN-a, s obzirom na to da njihove projekcije u velikoj mjeri ovise o kvaliteti i ažurnosti podataka dostavljenih od strane DZS-a. Posljednja revizija podataka o BDP-u zahtijevala je nove izračune makroekonomskih i fiskalnih projekcija MFIN-a, čime se krše i rokovi važni za pravovremenu izradu dokumenata. PFP je temeljem Zakona o fiskalnoj odgovornosti (ZOF), dužan potvrditi makroekonomske projekcije MFIN-a, koje čine temelj za izradu NPP-a i prema novoj fiskalnoj regulativi NSFSP. NPP također predstavlja osnovu za izradu Proračuna, ključnog dokumenta u vođenju fiskalne politike u RH. Posve je jasno koliko je pravovremenost te pouzdanost dostavljenih podataka od ključne važnosti za učinkovito funkcioniranje. Iz navedenog se može zaključiti koliko je za kvalitetno i pravovremeno vođenje javnih financija u RH ključno imati uređen, kvalitetan i ažuran sustav statističke obrade podataka. Time se omogućava svim uključenim dionicima efikasno obavljanje svojih zakonom definiranih dužnosti, a u konačnici sve u interesu dobrobiti građana RH.

Slika 9. Povijesni podaci i posljednja revizija BDP-a za RH, kvartalno, Q1/2019.-Q2/2024., u %

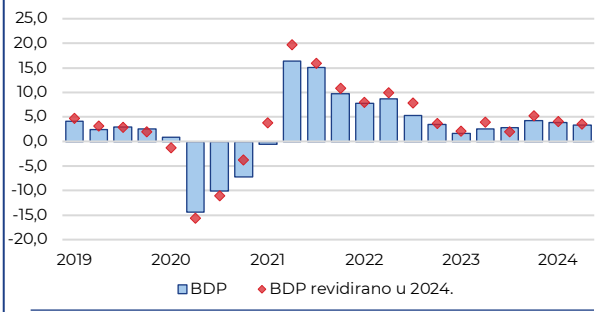

Izvor: DZS; Napomena: za BDP (ostvarenja/vintage podaci) revizije su sljedeće: u travnju 2020., travnju 2021. i svibnju 2022. Posljednja revizija BDP-a (BDP revidirano u 2024.) s datumom objave 18.10.2024. (Q3)

Slika 10. Povijesni podaci i posljednja revizija za Osobnu potrošnju u RH, kvartalno, Q1/2019. - Q2/2024., u %

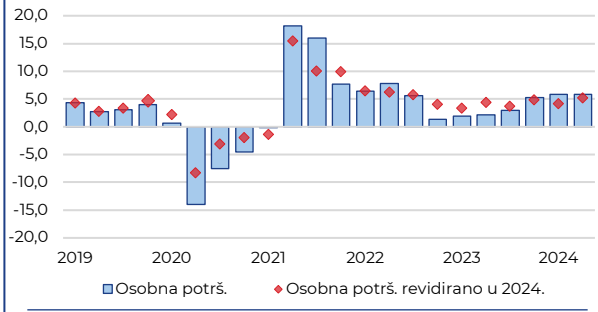

Izvor: DZS; Napomena: za BDP (ostvarenja/vintage podaci) revizije su sljedeće: u travnju 2020., travnju 2021. i svibnju 2022. Posljednja revizija BDP-a (BDP revidirano u 2024.) s datumom objave 18.10.2024. (Q3)

Slika 11. Povijesni podaci i posljednja revizija za Državnu potrošnju u RH, kvartalno, Q1/2019. - Q2/2024., u %

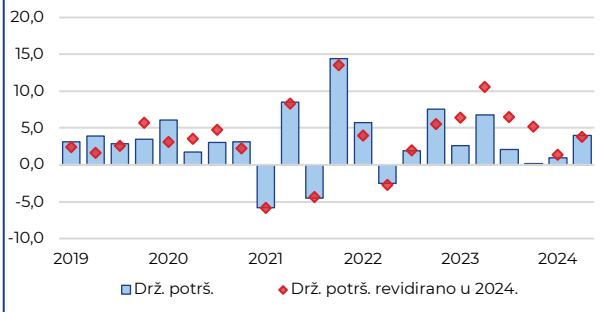

Izvor: DZS; Napomena: za BDP (ostvarenja/vintage podaci) revizije su sljedeće: u travnju 2020., travnju 2021. i svibnju 2022. Posljednja revizija BDP-a (BDP revidirano u 2024.) s datumom objave 18.10.2024. (Q3)

Slika 12. Povijesni podaci i posljednja revizija Bruto investicija u fiksni kapital za RH, kvartalno, Q1/2019. - Q2/2024., u %

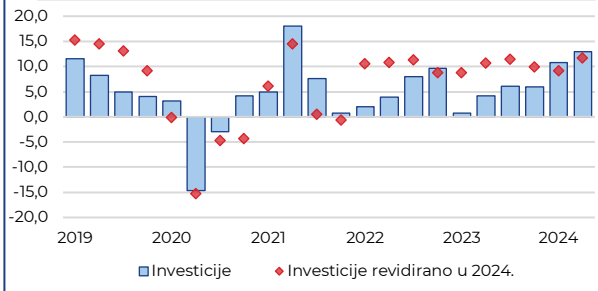

Izvor: DZS; Napomena: za BDP (ostvarenja/vintage podaci) revizije su sljedeće: u travnju 2020., travnju 2021. i svibnju 2022. Posljednja revizija BDP-a (BDP revidirano u 2024.) s datumom objave 18.10.2024. (Q3)

Slika 13. Povijesni podaci i posljednja revizija Izvoza za RH, kvartalno, Q1/2019. - Q2/2024., u %

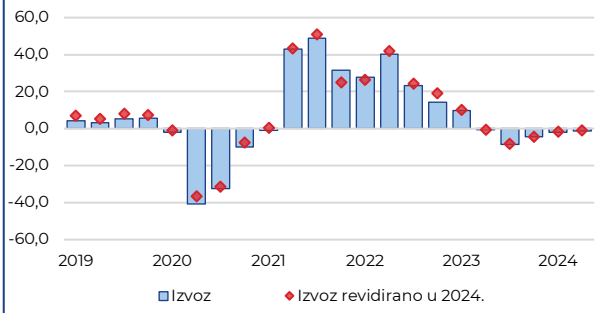

Izvor: DZS; Napomena: za BDP (ostvarenja/vintage podaci) revizije su sljedeće: u travnju 2020., travnju 2021. i svibnju 2022. Posljednja revizija BDP-a (BDP revidirano u 2024.) s datumom objave 18.10.2024. (Q3)

Slika 14. Povijesni podaci i posljednja revizija Uvoza za RH, kvartalno, Q1/2019. - Q2/2024., u %

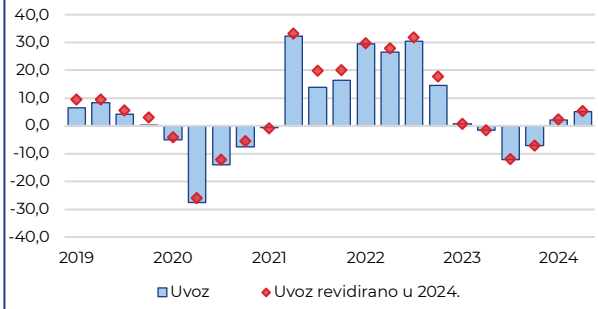

Izvor: DZS; Napomena: za BDP (ostvarenja/vintage podaci) revizije su sljedeće: u travnju 2020., travnju 2021. i svibnju 2022. Posljednja revizija BDP-a (BDP revidirano u 2024.) s datumom objave 18.10.2024. (Q3)

Slike prikazuju odstupanja posljednje revizije podataka u odnosu na povijesne (*eng. vintage*) podatke za promatrano petogodišnje razdoblje. Uočeno je da se podaci za BDP revidiraju naviše, što ukazuje na podcjenjivanje ostvarenja, bez obzira na pozitivan ili negativan ishod. Analizom komponenti BDP-a (rashodovna strana) vidljivo

je da se osobna potrošnja precjenjuje, dok se državna potrošnja podcjenjuje. Ova razlika je osobito izražena kod bruto investicija u fiksni kapital.

Posljednja revizija podataka od 18. listopada 2024. godine, iako su povijesni podaci također bili predmetom ranijih revizija, pokazuje značajna odstupanja. Riječ nije o uobičajenim odstupanjima od 0,5 – 1,0 pb, već su zabilježena značajnija, veća odstupanja, primjerice od 8,6 pb u prvom kvartalu 2022. godine. Revizije podataka za izvoz ostaju unutar prihvatljivih granica, iako postoji tendencija podcjenjivanja, dok je za uvoz zabilježeno nešto izraženije podcjenjivanje.

Očekivano je da će revizije podataka biti izraženije nakon izvanrednih okolnosti uzrokovanih snažnim ekonomskim šokovima, kao što je pandemija COVID-19, rata u Ukrajini, te energetske krize. Međutim, značajne razlike u podacima pojavljuju se i u razdobljima bez većih gospodarskih šokova, pa čak i uz pozitivna kretanja u hrvatskom gospodarstvu. Ova odstupanja ukazuju na potrebu za kvalitetnijim i pravovremenim prikupljanjem podataka kako bi se osigurala točnija makroekonomska procjena te smanjile revizije koje mogu utjecati na planiranje i provedbu fiskalne politike.

4.2 OKVIR 2. OSNOVNI SCENARIJ

Dosadašnja praksa potvrđivanja makroekonomskih projekcija MFIN-a uključivala je ekspertnu (stručnu) usporedbu s projekcijama relevantnih institucija za RH, ponajprije HNB-a, EK i MMF-a. Usporedbom dostupnih projekcija tih institucija s projekcijama MFIN-a, uz analizu pokazatelja makroekonomskog stanja i njihovih trendova za RH, članovi Povjerenstva donosili su odluku o prihvaćanju makroekonomskih projekcija Ministarstva financija. Cilj unapređenja tima Ureda Povjerenstva je izraditi vlastiti model za procjenu pokazatelja makroekonomskog stanja i njihovih trendova u RH. Tim je započeo s aktivnostima na oblikovanju takvog modela. U ovom mišljenju predstavljen je jednostavniji osnovni scenarij koji pruža dragocjenu podršku stručnoj procjeni i metodi usporedbe s procjenama relevantnih međunarodnih institucija.

Cilj: Simulacijom osnovnog i šest alternativnih scenarija osigurati jednostavan i brz pregled potencijalnog raspona kretanja kategorija javnih financija, uz usporedbu s podacima iz makroekonomske projekcije MFIN. Osnovni scenarij temelji se na dugoročnim trendovima odabranih makroekonomskih i fiskalnih varijabli. Provedbom simulacije moguće je utvrditi u kojoj mjeri se dobiveni simulacijski rezultati razlikuju od projekcija MFIN-a (i drugih relevantnih institucija) za ključne makroekonomske i fiskalne varijable te donijeti zaključak o prihvatljivosti odstupanja u svrhu potvrde makroekonomskih projekcija.

Model osnovnog scenarija predstavlja osnovu za daljnje unapređenje rada Povjerenstva i služi kao temelj za dugoročni cilj razvoja vlastitih makroekonomskih i fiskalnih projekcija. Na taj način doprinosi se objektivnijem i neovisnijem postupku potvrde makroekonomskih projekcija Ministarstva financija, što je planirano ostvariti u budućem dugoročnom razdoblju.

Izrada osnovnog scenarija:

- kako bi se izračunala fiskalna pozicija na temelju makroekonomskih projekcija MFIN-a, bilo je nužno utvrditi koeficijente elastičnosti prihoda i rashoda općeg proračuna u odnosu na odabrane makroekonomske varijable. Koeficijenti elastičnosti izračunali su se temelju regresije logaritamskih vrijednosti, pri čemu

je za elastičnost korišten dobiveni koeficijent odabrane varijable. Za one kategorije za koje nije bilo moguće provesti regresiju (nedovoljno podataka[3]) korištena je prosječna i/ili medijalna vrijednost za procjenu budućih vrijednosti.

- Osnovni scenarij pretpostavlja najvjerojatniji ishod u slučaju da ne dođe do značajnijih odstupanja od postojećih očekivanja. Postavke osnovnog scenarija temelje se na makroekonomskim projekcijama[4] relevantnih institucija - MFIN, EK, MMF i HNB za odabrane varijable. Za svaku makroekonomsku varijablu korištene su vrijednosti definirane u projekcijama institucija, na temelju kojih je izračunata srednja vrijednosti za svaku pojedinu godinu, kao i konačna srednja vrijednost kao konstanta. U simulacijskom modelu osnovnog scenarija teorijski se zadržava konstanta fiskalnih rashoda tijekom cijelog promatranog razdoblje. Međutim, ovaj osnovni scenarij temelji se na dva različita pristupa, između kojih prosječna razlika iznosi 0,8 %. Prvi način koristi izravno dobivene vrijednosti za ukupne rashode, dok drugi pristup zbroja vrijednosti više različitih kategorija ukupnih rashoda državnog proračuna. Zbog nedostatka potrebnih podataka, osobito onih za procjenu elastičnosti poreznih i drugih prihodovnih kategorija te radi osiguranja konzistentnosti i realističnosti osnovnog scenarija u skladu s trendovima posljednjih godina, za razdoblje od 2024. do 2027., poduzete su prilagodbe za pojedine promatrane kategorije kako je prikazano u izračunima (dodatno u prilogu Stajališta).

[3] Koeficijenti elastičnosti prihoda i rashoda temelje se na dostupnim podacima EUROSTAT-a, prema ESA 2010 metodologiji

[4] Proljetne makroekonomske projekcije odnose se na i) Spring forecast EK (May 2024), ii) Makroekonomske projekcije HNB-a 2024, iii) MMF projekcije April 2024, October 2023, iv) OECD Spring 2024, v) MFIN Proljetna i Jesenska 2023.; Napomena: MFIN nije objavio proljetne projekcije u 2024. godini zbog primjene novih fiskalnih regulativa EU-a.

Tablica 2. Pretpostavke osnovnog scenarija, 2024.-2029., u %

PRETPOSTAVKE OSNOVNOG SCENARIJA							
Varijabla	**2024.**	**2025.**	**2026.**	**2027.**	**2028.**	**2029.**	**prosjek**
Nom. BDP*	80,55	84,85	89,38	94,15	99,18	104,47	5,34
Realni BDP	**2,93**	**2,74**	**2,59**	**2,72**	**2,70**	**2,60**	**2,71**
Osobna potrošnja	3,67	2,80	2,53				2,45
Državna potrošnja	2,61	2,53	2,20				3,14
Investicije	3,24	3,48	2,70				2,67
Izvoz	2,43	3,06	2,57	2,57	2,62	2,76	2,50
Uvoz	2,67	2,77	2,37	2,11	2,15	2,92	2,47
Inflacija (IPC)	3,59	2,45	2,16	2,22	2,14	2,23	5,28
Bruto plaće							3,54
Turizam							0,97
Zaposlenost							5,34

Izvor: MFIN, EK, HNB, MMF; *nominalni BDP izražen u milijardama eura, prosjek označava procijenjenu godišnju stopu rasta nominalnog BDP-a u %

Slika 15. Usporedba osnovnog scenarija i projekcija MFIN-a za ukupne prihode opće države, 2024.-2026., u % BDP-a

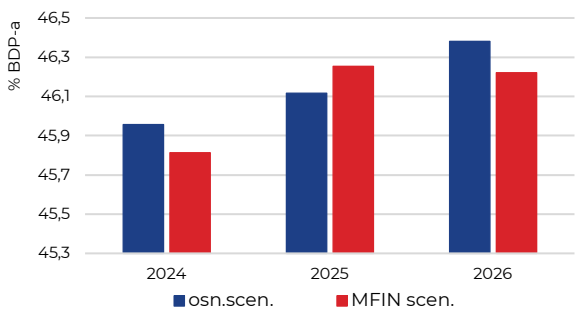

Izvor: MFIN, EK, HNB, IMF

Slika 16. Usporedba osnovnog scenarija i projekcija MFIN-a za ukupne rashode opće države (ESA 2010), 2024.-2026., u % BDP-a

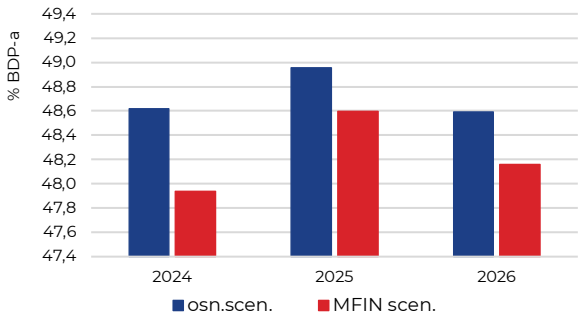

Izvor: MFIN, EK, HNB, IMF

Slika 17. Distribucija kretanja proračunskog salda u osnovnom scenariju i projekcija MFIN-a (NSFSP) u RH, ostvarenje 2010.-2023. s projekcijom 2024.-2028., u % BDP-a

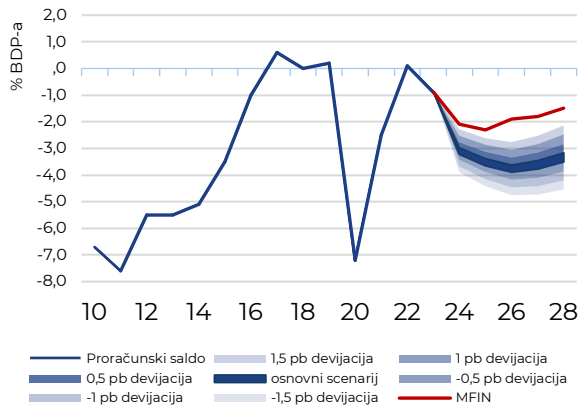

Izvor: EK, MFIN, HNB, MMF

Slika 18. Distrubicija kretanja javnog duga u osnovnom scenariju i projekcija MFIN-a (NSFSP) u RH, ostvarenje 2010.-2023. s projekcijom 2024.-2028., u % BDP-a

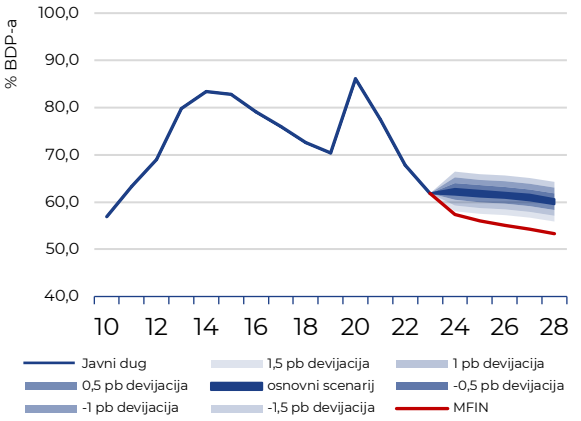

Izvor: EK, MFIN, HNB, MMF

4.3 ANALITIČKI PRILOG

Tablica 3. Makroekonomske projekcije MFIN-a (jesen 2023. i 2024.) za RH, 2024.-2028., u %

KATEGORIJA	2024.			2025.			2026.			2027.	2028.
	A2024.	A2023.	razl.	A2024.	A2023.	razl.	A2024.	A2023.	razl.	A2024.	A2024.
BDP - realni rast, %	**3,6**	**2,8**	**0,8**	**3,2**	**2,7**	**0,5**	**2,8**	**2,5**	**0,3**	**2,6**	**2,5**
Osobna potrošnja	5,7	3,2	2,5	3,7	3,0	0,7	3,0	2,6	0,4	2,7	2,6
Državna potrošnja	3,5	2,5	1,0	3,2	2,5	0,7	2,6	2,2	0,4	2,5	2,4
Bruto investicije u fiksni kapital	9,4	3,2	6,2	4,1	3,4	0,7	2,8	2,5	0,3	2,3	2,1
Izvoz roba i usluga	0,4	2,2	-1,8	2,6	2,5	0,1	2,5	2,4	0,1	2,3	2,1
Izvoz roba	4,3	2,9	1,4	3,6	3,1	0,5	3,4	3,1	0,3	3,2	3,1
Izvoz usluga	-3,0	1,6	-4,6	1,7	1,9	-0,2	1,6	1,8	-0,2	1,4	1,2
Uvoz roba i usluga	4,7	2,7	2,0	3,4	2,7	0,7	2,7	2,4	0,3	2,4	2,1
Uvoz roba	4,6	2,5	2,1	3,4	2,6	0,8	2,7	2,4	0,3	2,4	2,2
Uvoz usluga	5,6	3,5	2,1	3,6	3,2	0,4	2,6	2,6	0,0	2,3	2,0
Doprinosi rastu BDP-a, postotni bodovi											
Osobna potrošnja	3,3	1,8	1,5	2,1	1,7	0,4	1,7	1,5	0,2	1,5	1,4
Državna potrošnja	0,8	0,5	0,3	0,7	0,5	0,2	0,6	0,5	0,1	0,6	0,6
Bruto investicije u fiksni kapital	2,1	0,6	1,5	0,9	0,6	0,3	0,6	0,5	0,1	0,5	0,5
Promjena zaliha	-0,3	0	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izvoz roba i usluga	0,2	1,2	-1,0	1,3	1,3	0,0	1,2	1,3	-0,1	1,1	1,0
Uvoz roba i usluga	-2,6	-1,5	-1,1	-1,8	-1,5	-0,3	-1,4	-1,3	-0,1	-1,2	-1,1
Promjena deflatora, %	6,7	4,4	2,3	3,7	2,8	0,9	2,6	2,3	0,3	2,4	2,2
Osobna potrošnja	3,1	3,1	0,0	2,7	2,4	0,3	2,3	2,2	0,1	2,2	2,1
Državna potrošnja	13,1	7,2	5,9	4,6	3,1	1,5	2,6	2,3	0,3	2,5	2,4
Bruto investicije u fiksni kapital	4,7	2,9	1,8	2,9	2,3	0,6	2,2	2,1	0,1	2,0	2,0
Izvoz roba i usluga	3,3	2,3	1,0	2,0	2,2	-0,2	2,1	2,1	0,0	2,1	2,1
Izvoz roba	-0,4	1,6	-2,0	1,4	2	-0,6	1,9	2,1	-0,2	2,1	2,1
Izvoz usluga	6,7	2,8	3,9	2,6	2,4	0,2	2,2	2,1	0,1	2,1	2,0
Uvoz roba i usluga	0,3	1,5	-1,2	1,0	1,9	-0,9	1,7	2	-0,3	1,9	2,0
Uvoz roba	-0,4	1,3	-1,7	0,8	1,9	-1,1	1,6	2	-0,4	1,9	2,0
Uvoz usluga	4,4	2,3	2,1	1,7	2,2	-0,5	1,8	2	-0,2	1,9	2,0
Indeks potrošačkih cijena (promjena, %)	2,9	3,1	-0,2	2,7	2,4	0,3	2,3	2,2	0,1	2,2	2,1
Tržište rada											
Anketna stopa nezaposlenosti (razina, %)	5,0	5,7	-0,7	4,5	5,3	-0,8	4,2	5,1	-0,9	4,1	4,1
Rast zaposlenosti (promjena, %)	5,5	1,8	3,7	3,1	1,4	1,7	1,8	1,0	0,8	1,2	1,1
Prosječna bruto plaća zaposlenih u pravnim osobama (promjena, %)	14,6	9,0	5,6	8,1	4,9	3,2	4,6	3,8	0,8	3,9	3,5

Izvor: MFIN; Napomena: A2024 i A2023 označavaju godišnje jesenske makroekonomske projekcije MFIN-a

Tablica 4. Usporedba makroekonomskih projekcija za RH, relevantne institucije, (proljeće / jesen) za 2024., u %

	EK			MFIN			HNB			MMF		
	S2024.	**A2024.**	**razlika**	**A2024.**	**A2023.**	**razlika**	**S2024.**	**A2024.**	**razlika**	**S2024.**	**A2024.**	**razlika**
Realni BDP	3,3	3,6	0,3	3,6	2,8	0,8	3,3	3,6	-0,3	3,0	3,4	-0,4
Potrošnja kućanstava	4,3	5,5	1,2	5,7	3,2	2,5	4,9	6,1	-1,2			
Državna potrošnja	3,1	3,6	0,5	3,5	2,5	1,0	3,0	3,0	0,0			
Investicije	3,1	9,1	6,0	9,4	3,2	6,2	2,4	10,5	-8,1			
Izvoz	2,6	0,2	-2,4	0,4	2,2	-1,8	2,5	0,1	2,4	1,5	1,5	0,0
Uvoz	3,4	4,5	1,1	4,7	2,7	2,0	3,6	4,8	-1,2	1,9	1,9	0,0
Inflacija - god. prosjek*	3,5	4,0	0,5	2,9	3,1	-0,2	3,8	3,9	-0,1	3,7	4,0	-0,2
BDP deflator	5,5	6,6	1,1	6,0	4,4	1,6						
Razina zaposlenosti	2,0	3,1	1,1	5,5	0,9	4,6	2,0	3,0	-1,0	1,7	1,7	0,0
Stopa nezaposlenosti	5,8	5,1	-0,7	5,0	5,7	-0,7	5,8	5,2	0,6	5,8	5,6	0,1
Naknada zaposlenika	9,4	11,2	1,8	14,6	6,5	8,1	9,0	10,8	-1,8			
Neto proračunski saldo	-2,6	-2,1	0,5	-2,1	-1,9	-0,2				-1,5	-2,5	1,0
Strukturni proračunski saldo	-3,6	-3,0	0,6		-2,6					-1,9	-3,5	1,5
Javni dug	59,5	57,3	-2,2		58,0					59,5	59,9	-0,4

Izvor: MFIN, HNB, EK, MMF; Napomena: *koristi se različit pokazatelj inflacije pri čemu se koristi HIPC: EK, HNB, MFIN ili IPC: MMF; S = proljetna, A = jesenska projekcija; prazan prostor – nema podatka

Tablica 5. Usporedba makroekonomskih projekcija za RH, relevantne institucije, (proljeće / jesen) za 2025., u %

	EK			MFIN			HNB			MMF		
	S2024.	**A2024.**	**razlika**	**A2024.**	**A2023.**	**razlika**	**S2024.**	**A2024.**	**razlika**	**S2024.**	**A2024.**	**razlika**
Realni BDP	2,9	3,3	0,4	3,2	2,7	0,5	2,8	3,2	-0,4	2,7	2,9	-0,2
Potrošnja kućanstava	2,7	3,6	0,9	3,7	3,0	0,7	2,9	3,9	-1,0			
Državna potrošnja	2,6	3,2	0,6	3,2	2,5	0,7	2,7	2,7	0,0			
Investicije	3,4	4,5	1,1	4,1	3,4	0,7	2,4	3,7	-1,3			
Izvoz	3,1	2,9	-0,2	2,6	2,5	0,1	2,4	2,4	0,0	2,8	2,8	0,0
Uvoz	2,9	3,7	0,8	3,4	2,7	0,7	2,6	3,4	-0,8	2,6	2,5	0,1
Inflacija - god. prosjek*	2,2	3,4	1,2	2,7	3,4	-0,7	2,6	3,4	-0,8	2,2	2,8	-0,5
BDP deflator	2,2	3,2	1,0	3,7	2,8	0,9						
Razina zaposlenosti	1,3	2,0	0,7	3,1	1,4	-1,7	1,5	2,0	-0,5	1,7	1,8	
Stopa nezaposlenosti	5,6	4,7	-0,9	4,5	5,3	0,8	5,5	4,9	0,6	5,5	5,5	0,0
Naknada zaposlenika	4,7	4,8	0,1	8,1	4,9	-3,2	3,8	4,1	-0,3			
Neto proračunski saldo	-2,6	-2,1	0,5	-2,3	-0,8	-1,5				-1,3	-1,9	0,6
Strukturni proračunski saldo	-3,4	-2,8	0,6		-1,4					-1,5	-2,5	1,0
Javni dug	59,1	56,0	-3,1		57,5					58,4	58,7	-0,4

Izvor: MFIN, HNB, EK, MMF; Napomena: *koristi se različit pokazatelj inflacije pri čemu se koristi HIPC: EK, HNB, MFIN ili IPC: MMF; S = proljetna, A = jesenska projekcija; prazan prostor – nema podatka

Tablica 6. Usporedba makroekonomskih projekcija za RH, relevantne institucije, (proljeće / jesen) za 2026., u %

	EK	MFIN			HNB			MMF		
	A2024.	A2024.	A2023.	razlika	S2024.	A2024.	razlika	S2024.	A2024.	razlika
Realni BDP	2,9	2,8	2,5	0,3	2,8	3,2	-0,4	2,7	2,9	-0,2
Potrošnja kućanstava	2,9	3,0	2,6	0,4	2,9	3,9	-1,0			
Državna potrošnja	2,4	2,6	2,2	0,4	2,7	2,7	0,0			
Investicije	3,0	2,8	2,5	0,3	2,4	3,7	-1,3			
Izvoz	3,1	2,5	2,4	0,1	2,4	2,4	0,0	2,8	2,8	0,0
Uvoz	3,0	2,7	2,4	0,3	2,6	3,4	-0,8	2,6	2,5	0,1
Inflacija - god. prosjek*	2,0	2,3	2,2	0,1	2,6	3,4	-0,8	2,2	2,8	-0,5
BDP deflator	2,9	2,6	2,3	0,3						
Razina zaposlenosti	1,1	1,8	1,0	0,8	1,5	2,0	-0,5	1,7	1,8	
Stopa nezaposlenosti	4,6	4,2	5,1	-0,9	5,5	4,9	0,6	5,5	5,5	0,0
Naknada zaposlenika	3,8	4,6	3,8	0,8	3,8	4,1	-0,3			
Neto proračunski saldo	-1,9	-1,9	-0,8	-1,1				-1,3	-1,9	0,6
Strukturni proračunski saldo	-2,4		-1,4					-1,5	-2,5	1,0
Javni dug	56,0		57,5					58,4	58,7	-0,4

Izvor: MFIN, HNB, EK, MMF; Napomena: *koristi se različit pokazatelj inflacije pri čemu se koristi HIPC: EK, HNB, MFIN ili IPC: MMF; S = proljetna, A = jesenska projekcija; prazan prostor – nema podatka